

POGLAVLJE 5

UTICAJ OSIGURAVAJUĆIH KOMPANIJA NA STABILNOST FINANSIJSKOG SEKTORA U SRBIJI

Mladenka Balaban¹

Apstrakt

Tržište osiguranja u Srbiji i pored negativnog uticaja svetske ekonomske krize beleži usporeniji rast i blago poboljšanje strukture premije osiguranja u korist životnih osiguranja. Premija po glavi stanovnika (density) i učešće ukupne ostvarene premije u bruto domaćem proizvodu (penetration) iz godine u godinu postepeno se povećava. Postoji puno prostora za rast tržišta osiguranja u Srbiji, kroz agresivniji pristup osiguravajućih kompanija u promovisanju aktivnosti, pri čemu bi se pojačala konkurencija između njih, što bi značajno uticalo na širenje tržišta. Ekonomska kriza je usporila razvoj tržišta osiguranja, ali prostora za rast i pored toga ima na šta ukazuje značajan iznos premija koje su postigle zemlje u regionu (Hrvatska sa milijardu i Slovenija sa dve milijarde eura u 2013. godini), dok je Srbija ostvarila samo pola milijarde. Međutim svakako je neophodna podrška države u smislu izmene i dopune Zakona o osiguranju, kao i uvođenje poreskih olakšica za sve osiguravajuće kompanije koje žele da investiraju u privredu. Sa druge strane osiguravajuće kompanije treba da rade na edukaciji i podizanju svesti stanovništva o osiguranju, ali i stvaranjem proizvoda koji su prihvatljivi za postojeći životni standard u Srbiji.

Ključne reči: osiguranje, premija, finansijski sektor, životni standard

UVOD

Rad je rezultat višegodišnjeg istraživačkog napora autora koji je analizirao položaj i značaj osiguravajućih kompanija za razvoj finansijskog sektora, kao i njegov uticaj na razvoj nacionalne ekonomije.

---

¹ Prof. dr Mladenka Balaban, naučni saradnik, Institut ekonomskih nauka, Beograd, e-mail: mladenka.balaban@ien.bg.ac.rs

Finansijski sistemi pokazuju dugoročni trend strukturnih promena u pravcu većeg učešća netradicionalnih finansijskih posrednika (osiguravajuće kompanije, penzioni fondovi i investicionih fondovi) u distribuciji finansijske imovine. Tako je naročito zapažen rast učešća finansijskih institucija poznatih pod imenom institucionalni investitori u koje spadaju osiguravajuća društva i penzioni fondovi. Međutim, institucionalni faktori koji ograničavaju razvoj osiguranja i drugih nemonetarnih finansijskih institucija u Srbiji su: nedostatak adekvatne pravne i zakonske regulative, delimična usklađenost sa propisima EU, nedovoljna informisanost stanovništva, nizak stepen razvoja finansijskog tržišta.

Dakle, osiguravajuća društva su bitne finansijske institucije, zbog činjenice da mogu preuzeti poziciju institucionalnih investitora, i da to čine efikasnije nego pojedinci kao učesnici na finansijskim tržištima. Osiguravajuća društva su bitne finansijske institucije, jer većina stanovništva, preduzeća i državnih institucija poseduju jednu ili više polisa osiguranja (zdravstvenog, životnog, imovinskog).

Takođe, osiguravajuća društva su važni poslodavci, budući da je broj zaposlenih u osiguravajućim društvima rapidno rastao od 1960-tih godina, tako da je trenutno u ovom sektoru zaposleno više od 2 miliona stanovnika SAD. Nešto blaži pad broja zaposlenih u osiguranju objašnjava se: (i) rastućom konkurencijom od strane ostalih finansijskih institucija koje konkurišu osiguravajućim društvima, kao i (ii) primenom informacione tehnologije čime se povećava produktivnost zaposlenih, odnosno smanjuju se administrativni troškovi što je ponovo posledica jačanja konkurencije, pa u toj konkurentskoj utakmici osiguravajuća društva moraju da upravljaju troškovima poslovanja.

Praktično, osiguravajuća društva i penzioni fondovi prikupljaju investiciona sredstva od svojih komitenata. Kupovinom polise osiguranja, pojedinac stiže korist od osiguranja, jer osiguravajuće društvo preuzima na sebe rizik u korist svog klijenta. Osiguravajuća društva i penzione fondove mnogi pojedinci koriste kao svoje primarne investicione puteve. Tako prikupljena novčana sredstva od svojih klijenata, osiguravajuća društva i penzioni fondovi usmeravaju u različite profitabilne investicione alternative.

NIVO RAZVIJENOSTI OSIGURANJA - GUSTINA I PENETRACIJA OSIGURANJA U EVROPI I SRBIJI

Praćenje nivoa razvijenosti osiguravajuće delatnosti određuje se pomoću dva pokazatelja:

1. gustine osiguranja (density) odnosno premijom po glavi stanovnika, koja je pokazatelj platežno sposobne tražnje i
2. penetracijom (penetration) odnosno učešćem ukupne ostvarene premije u bruto domaćem proizvodu.

Stepen razvijenosti osiguranja u Evropi

Gustina osiguranja u zemljama Evropske Unije u 2012. godini iznosila 1.843 evra, što je u odnosu na prethodnu godinu veoma slično. Od toga se na premiju životnog osiguranja odnosi 1.083 eura (tu se desio mali pad u poređenju sa prethodnom godinu kada je ova premija iznosila 1.102 eura), dok se na premiju neživotnog osiguranja odnosi preostalih 760 eura. Gustina osiguranja su veoma različito kreću u zemljama Evrope od od 100 eura u Rumuniji do gotovo 6 000 eura u Švajcarskoj (Lihtenštajn je izuzetak, jer je ogroman obim životnog osiguranja, što dovodi do ukupno više od 100 000 eura premija po stanovniku).²

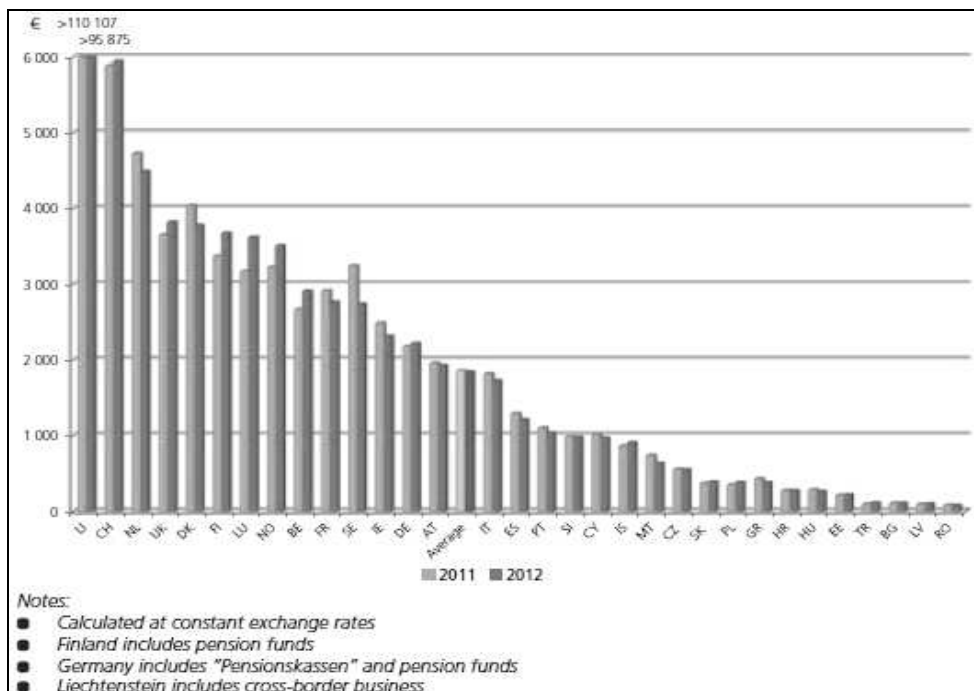
Grafikon 1 pokazuje da je gustina najveća u velikim finansijskim centrima i skandinavskim zemljama, u kojima dominira sektor osiguranja života. Jedini izuzetak ovog pravila je Norveška, gdje se visoka gustina osiguranja zasniva pre svega rastom premije zdravstvenog osiguranja. Sa druge strane, ako se pogleda , srednja i istočna Evrope, prosečan iznos premije znatno je niža od proseka za osiguranje Evrope. Slovenija je u poslednjih 10 godina uvek zauzima prvo mesto u gustini osiguranja sa 982 € po stanovniku. "Visoke gustine osiguranja" odnose se na tržišta koja su doživela porast u 2012. godini. To su Luksemburg (14,3%), Belgija (9,1%), Finska (8,9%), Norveška (8%), Velikoj Britaniji (4,6%) i Švajcarska (1%). Prve četiri zemlje, zajedno s Turskom (14%), Poljske (9,5%) i Latviji (8,8%), poslednjih godina značajno povećavaju gustinu osiguranja. S druge strane, značajan pad u gustini osiguranja imale su Švedska (-15,5%), Malta (-13,8%) i Grčka (-11,4%), uglavnom kao rezultat pada premije životnih osiguranja.

Prosečna penetracija osiguranja u Evropi je blago umanjena sa 7,7% u 2011. na 7,6% u 2012. godini, pri čemu je penetracija životnog osiguranja smanjena sa 4,6% u 2011. godini na 4,5% u 2012. godini, dok je penetracija neživotnih osiguranja sa 3,14% u 2011. godini, na 3,12% u 2012. godini.

---

² <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/european-insurance-in-figures-2.pdf>. (13.04.2015.)

Grafikon 1. Ukupna premija u Evropi po glavi stanovnika u periodu 2011-2012 godina

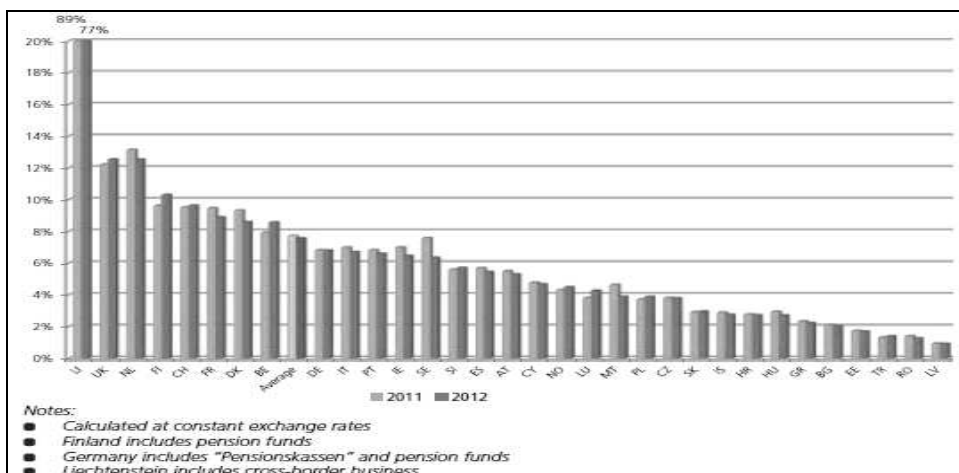
Izvor: <http://www.insuranceurope.eu/uploads/Modules/Publications/european-insurance-in-figures-2.pdf>

Značajne razlike u učešću remije u BDP mogu se uočiti između evropskih zemalja što se može videti na Grafikonu br.2. Prosečna penetracija se kreće oko 12,5%, što je karakteristično za Veliku Britaniju i Norvešku. Visoka penetracija se takođe može uočiti u Finskoj (10,3%) i Švajcarskoj (9,6%), dok nešto manju penetracija se uočava u Litvaniji (0,9%), Rumuniji (1,3%) i Turska (1,4%). Ako se posmatraju zemlje srednje i istočne Evrope, Slovenija ima najvišu stopu penetracije u središnjoj i istočnoj Evropi (5,7%), čak iznad Španije i Austrije. Ukupna premija osiguranja u 2012. godini iznosila je oko 550 miliona evra. Učešće životnih osiguranja u ukupnoj premiji iznosi 19 %. Sa prosečnim izdvajanjima za osiguranje od 76 evra po stanovniku, stopa penetracije osiguranja iznosila je oko 1,8 odsto bruto društvenog proizvoda.³ Samo nekoliko zemalja je imalo rast penetracije između 2011. i 2012. godine, Turska, Slovenija, Poljska, Luksemburg, Belgiji

³ <http://www.insuranceurope.eu/uploads/Modules/Publications/european-insurance-in-figures-2.pdf>

(+0,6%), Velikoj Britaniji (+0,3%). Značajno je pomenuti da je pad penetracije zabeležen u Švedskoj (-1,2%), Malti (0,7%) i Francuskoj (-0,6%).

Grafikon 2. Učešće ukupne premije osiguranja u BDP u Evropi u periodu 2011-2012 godina

Izvor: <http://www.insuranceurope.eu/uploads/Modules/Publications/european-insurance-in-figures-2.pdf>

Stepen razvijenosti osiguranja u Srbiji

U poređenju sa zemlja članica Evropske Unije, ali i država u regionu, stepen razvoja osiguranja u Srbiji je ispod proseka, što pokazuje komparativna analiza podataka iz tabele 1. Podaci govore da je indeks tržišne penetracije, u posmatranom periodu, u Srbiji i zemljama u regionu (sa izuzetkom Slovenije 5,7%) nije prelazio 3% i da je u poređenju sa zemljama Evropske Unije indikator penetracije u Srbiji, Hrvatskoj i Rumuniji bio 3 puta manji. Analizom podataka utvrđeno je da je Srbija u 2012. godini bila lošije rangirana, na 65. mestu (Rumunija je iza Srbije, na 67. mestu), dok su Slovenija, Hrvatska i Bugarska zauzele 25, 44 i 51. mesto, respektivno. Niska vrednost indikatora penetracije u Srbiji posledica je niskog nivoa bruto domaće vrednosti po glavi stanovnika. Naime, između premije osiguranja i bruto domaće vrednosti postoji direktna korelacija: sa porastom bruto domaće vrednosti po glavi stanovnika povećava se i premija osiguranja (znatno brže nego što raste bruto domaći proizvod) i obrnuto, sa smanjenjem bruto domaće vrednosti po glavi stanovnika pada nivo premija osiguranja.

Tabela 1. Penetracija tržišta osiguranja i gustina tržišta osiguranja u Evropi i Srbiji u periodu 2008. – 2012. godine

Penetracija osiguranja (% BDP)					
	2008	2009	2010	2011	2012
EU27	8,0	8,7	9,0	7,7	7,6
Srbija	1,9	2,1	1,9	1,9	1,8
Hrvatska	2,8	2,8	2,9	2,9	2,8
Bugarska	2,7	2,5	2,3	2,7	2,5
Rumunija	1,8	1,1	1,3	1,6	1,3
Slovenija	5,4	5,4	5,6	5,5	5,7
Gustina osiguranja (u Eur)					
EU27	2.009	1.956	2.119	2.271	1.843
Srbija	80	55	65	77	76
Hrvatska	302	223	252	278	270
Bugarska	122	72	74	100	98
Rumunija	112	41	59	94	89
Slovenija	993	980	981	981	982

Izvor: Kalkulacija autora, www.cea.eu, CEA Statistics, *European Insurance in Figures*, Brussels.

Prema kriterijumu premija po glavi stanovnika (density) domaće tržište osiguranja drastično zaostaje u odnosu na Evropsku Uniju. U posmatranom periodu pored Srbije i sve zemlje našeg okruženja bile su ispod proseka Evropske Unije. Gustina osiguranja u Evropskoj Uniji u periodu od 2008. do 2012. godine kretala se od 2.271 eura do 1.843 eura. Najniža gustina osiguranja zabeležena je u Srbiji i Rumuniji, a najviša u Sloveniji (čak 982 evra u 2012. godini).⁴

STANJE TRŽIŠTA OSIGURANJA U SRBIJI

Premija osiguranja na tržištu Srbije već godinama stagnira na nivou od oko 500 miliona evra, iako postoji potencijal da bude bar dvostruko veća, Ukupna premija osiguravajućih kuća u 2014. godine bila je 432 miliona eura, što je rast od 5% odsto u odnosu na isti period prethodne godine, dok je bilansna suma dostigla 1.340 miliona eura, i porasla je 12% u poređenju sa prethodnom godinom. Solventnost i likvidnost su na zadovoljavajućem nivou, ali kao i bankarskom

⁴ http://www.ien.bg.ac.rs/images/stories/lzdavastvo/map/12/map12_3-4.pdf

sektoru, i u osiguranju se mogu očekivati konsolidacije, odnosno ukрупnjavanje, ali na tržišnim osnovama.

Struktura premije osiguranja

Tabela 2. Ukupna bruto premija neživotnog osiguranja u Srbiji za period 2013-2014. godine

U 000 RSD

Vrsta osiguranja	dec.14	dec.13	Var	Učešće u ukupnoj premiji	Učešće u premiji neživotnih
Osiguranje od nezgode	4.054	4.049	0,1%	5,8%	7,6%
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	1.325	1.158	14,4%	1,9%	2,5%
CASCO	6.050	6.430	-5,9%	8,7%	11,3%
Železnički osiguranje vozila	151	94	60,8%	0,2%	0,3%
Osiguranje vazduhoplova	114	95	20,5%	0,2%	0,2%
Plovila osiguranje	83	101	-17,4%	0,1%	0,2%
Osiguranje robe u prevozu	625	739	-15,4%	0,9%	1,2%
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	4.360	4.351	0,2%	6,3%	8,2%
Ostala osiguranja imovine	9.810	9.509	3,2%	14,1%	18,4%
AO	22.706	19.574	16,0%	32,7%	42,5%
Vazduhoplova osiguranje od odgovornosti	102	232	-56,2%	0,1%	0,2%
Plovila osiguranje od odgovornosti	14	14	4,4%	0,0%	0,0%
Osiguranje od opšte odgovornosti	1.271	1.230	3,3%	1,8%	2,4%
Osiguranje kredita	340	195	74,8%	0,5%	0,6%
Garancija osiguranje	60	81	-26,0%	0,1%	0,1%
Finansijski gubitak osiguranje	725	701	3,4%	1,0%	1,4%
Osiguranje pravne zaštite	6	8	-19,7%	0,0%	0,0%
Osiguranje pomoći na putovanju	1.603	1.416	13,2%	2,3%	3,0%
Ostale vrste nisu - Životno osiguranje	1	1	11,2%	0,0%	0,0%
Ukupno neživotna osiguranja	53.400	49.976	6,9%	76,9%	100,0%

Izvor: samostalan rad autora na osnovu podataka NBS www.nbs.rs

Tržište osiguranja u Srbiji je u trećem kvartalu 2014. godine ostvarilo rast ukupne bruto premije za oko 7% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ako se uporedi vrednost premiji u istom periodu prošle godine, najveći porast u 2014. godini ima premija životnih osiguranja sa 13,8% .

Ukupna premija neživotnih osiguranja za posmatrani period iznosi 53,4 milijardi dinara i ona čini 76% ukupne premije osiguranja u Srbiji.

Tabela 3. Ukupna bruto premija životnog osiguranja u Srbiji u 2013. i 2014. godini
U mil. RSD

Vrsta osiguranja	dec.14	dec.13	Var	Učešće u ukupnoj premiji	Učešće u premiji neživotnih osiguranja
Osiguranje života	14.128	12.425	13,7%	20,4%	88,3%
Rentno osiguranje	577	527	9,4%	0,8%	3,6%
Suplementari osiguranje uz osiguranje života	1.109	1.004	10,5%	1,6%	6,9%
Dobrovoljno penzijsko osiguranje	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
Druge vrste životnih osiguranja	191	109	74,6%	0,3%	1,2%
Ukupno životna osigurnaja	16.005	14.065	13,8%	23,1%	100,0%

Izvor: samostalan rad autora na osnovu podataka sa sajta www.nbs.rs

Ukupna premija životnih osiguranja u Srbiji u 2014. godini iznosi 16 milijardi dinara, što je za 13,8% više nego u 2013. godini. Na tržištu osiguranja u Srbiji posluje ukupno 13 društava koji se bave životnim osiguranjem.

Perspektive razvoja tržišta osiguranja u Srbiji

Tržište osiguranja u Srbiji i pored negativnog uticaja svetske ekonomske krize beleži usporeniji rast i blago poboljšanje strukture premije osiguranja u korist životnih osiguranja. Premija po glavi stanovnika (*density*) i učešće ukupne ostvarene premije u bruto domaćem proizvodu (*penetration*) iz godine u godinu postepeno se povećava.

Osiguravajuće kompanije imaju veoma važnu ulogu jer doprinose jačanju konkurencije na finansijskom tržištu, stimulišu finansijske inovacije, jačaju korporativno upravljanje, utiču na jačanje integriteta tržišta, vrše pritisak za osavremenjivanje tržišne infrastrukture, ohrabruju razvoj regulative, a to pre svega proizilazi iz njihovog dugoročnog poslovnog horizonta.

Prilikom plasmana slobodnih novčanih sredstava, osiguravajuća kompanija mora nastojati da ostvari dobit najmanje u visini prosečne kamatne stope ostvarene na tržištu kapitala. Plasmani osiguravajućih kompanija mogu se svrstati u neku od sledećih kategorija:

- nekretnine ili odobravanje hipotekarnih i drugih zajmova;
- kupovina hartija od vrednosti;

- deponovanje novčanih sredstava kod banaka i drugih finansijskih organizacija;
- svaka investicija osiguravajućih kompanija mora da zadovolji dva osnovna principa;
- obezbeđenje visokog stepena zaštite od rizika svojih osiguranika;
- postizanje što većeg prinosa na plasirana sredstva.

Prve sprovedene kontrole od strane Narodne banke Srbije po preuzimanju funkcije supervizije nad društvima u 2004. godini, ukazale su da je zatečeno stanje karakterisalo odsustvo sigurnosti ulaganja sredstava, nekompletnost poslovnih knjiga, kao i neizmirivanje obaveza prema osiguranicima od strane jednog broja društava. Učešće nematerijalnih ulaganja, nekretnina, plasmana u hartije od vrednosti kojima se ne trguje na tržištu i potraživanja (kao oblika aktive koje može karakterisati otežana naplativost, kao i precenjeno iskazivanje u finansijskim izveštajima) u ukupnoj aktivi je u društvima, koja se pretežno bave poslovima neživotnih osiguranja, iznosilo čak 75,68% u 2004. godini.⁵ Relativno visoko učešće ovih oblika aktive u ukupnoj aktivi društava ukazivalo je na probleme u izmirivanju obaveza ovih društava.

Propisivanje kriterijuma za ulaganje sredstava osiguranja, pre svega tehničkih rezervi, kriterijuma za procenu bilansnih pozicija, kao i permanentne kontrole poslovanja društava, uzrokovalo je bitne promene u odnosu na zatečeno stanje.⁶ Mereno učešćem oblika aktive, koje može karakterisati otežana naplativost i precenjeno iskazivanje u finansijskim izveštajima, može se zaključiti da je kvalitet aktive društava u 2005. godini i naročito u 2006. godini poboljšan. Naime, vrednosti ovog pokazatelja u 2005. i 2006. godini u društvima za neživotno osiguranje, iznose 61,53% i 42,96%, respektivno. Na promenu vrednosti ovih pokazatelja u 2013. i 2014. godini, uticalo je povećanje ukupne aktive društava i smanjenje vrednosti dela aktive koju može karakterisati otežana naplativost.

Uvođenjem redovnih kontrola i revizija poslovanja, praćenjem usaglašenosti investicija osiguravajućih kompanija u skladu sa Zakonskim ograničenjima, postavljanjem margine solventnosti i nizom drugih mera i odredbi, došlo se do mnogo transparentnijeg i pouzdanijeg poslovanja u sektoru osiguranja. U protekle dve godine, preko dvadeset osiguravajućih društava je ostalo bez dozvole za rad. Takođe, uveden je red i u kompanijama koje su se bavile poslovima u vezi sa osiguranjem, kao što su posredovanje, zastupanje, procena štete i dr.

---

⁵ www.nbs.rs

⁶ Isto prethodno

Ovo je sve doprinelo vraćanju poverenja u sektor osiguranja, koji su građani Srbije izgubili, kako zbog političke i ekonomske nestabilnosti u zemlji izazvanih ratom u regionu i uvođenjem sankcija, što je dovelo do pada životnog standarda, tako i zbog poslovanja nelikvidnih i nepouzdanih osiguravača, koji su svojim neprofesionalnim poslovanjem unazadili celokupni sektor osiguranja.

Porast životnog standarda i rast BDP svakako su dobar znak da će sektor osiguranja u narednom periodu tek početi da se razvija nešto bržim tempom. Takođe, sadašnje učešće premije osiguranja u BDP u Srbiji, koje se procenjuje na ispod 2%, pokazatelj je potencijala ovog tržišta u nameri da se bar približno dostigne nivo zemalja Evropske unije.

Sve ovo zajedno, dovodi do aktualizacije celokupne profesije osiguranja kod nas, te do privlačenja najvećih igrača iz ove oblasti u Srbiju. Lideri na tržištu osiguranja, kao što su Assicurazioni Generali, Uniqa, Wiener Städtische ili Grawe su se već pojavili na našem tržištu, bilo preuzimanjem srpskih kompanija, kao što je to bio slučaj sa Generali-jem, koji je preuzeo Deltu ili Uniqom, koja je preuzela Zepter, bilo otvaranjem sopstvenih filijala, kao što su to uradili Wiener i Grawe.

Pored njih, i velike osiguravajuće kuće koje su imale zapaženo tržišno učešće u Srbiji za vreme bivše države, Zavarovalnica Triglav i Croatia osiguranje, vratile su se na naše tržište preuzimanjem kompanija Kopaonik i Milenium osiguranje.

Međutim, tržišna utakmica u sektoru osiguranja se tek zahuktava. Dolazak drugih velikih igrača koji su pokazali veliko interesovanje za početak poslovanja u Srbiji. To se pre svega odnosi na VHV Group, Allianz, AXA, koji su dolazak u Srbiju i oštru tržišnu borbu za primat na našem tržištu najavili kroz interesovanje za privatizaciju jedne od naše dve najveće osiguravajuće kuće, DDOR-om iz Novog Sada Dunav osiguranja.

ZAKLJUČAK

Na kraju možemo konstatovati da je savremeno bankarsko finansijsko tržište karakteriše internacionalizacija, globalizacija i deregulacija, kao i pojava institucionalnih investitora. Klasične bankarske institucije sve više ustupaju mesto institucionalnim investitorima. Takođe, sve više se ukida oštra institucionalna podela između sektora banaka i osiguranja, tako da se banke danas sve više bave poslovima osiguranja, a osiguravajuće kompanije se sve više bave kreiranjem i trgovinom bankarskih proizvoda. Analizom podataka o strukturi bankarsko-

finansijskih tržišta u savremenom svetu i uporednom analizom podataka o stanju na finansijskom tržištu u Srbiji.

Premije po glavi stanovnika (64\$) i nisko učešće naplaćenih premija u BDP (2,2%). Najveće učešće u ukupnoj bilansnoj sumi finansijskog sektora Srbije, imaju banke sa 89%, a osiguravajuće kompanije 6% učešća. Ograničavajući faktor za ulazak novih investicija na tržište osiguranja u Srbiji su nerazvijenost finansijskog tržišta, ograničenja iznošenja novih sredstava, nizak stepen svesti o značaju osiguranja. Istraživanje autora je nedvosmisleno ukazalo da je osiguravajućim kompanijama u Srbiji veoma teško da upravljaju svojim investicionim portfeljima, jer naspram zakonskih ograničenja imaju plitko i nerazvijeno finansijsko tržište. Od relativno pasivne uloge koju imaju trenutno na finansijskom tržištu, oni bi trebalo da postanu glavni pokretači daljeg razvoja ovog tržišta, kako u pogledu finansijskih instrumenata, tako i u pogledu načina trgovanja.

Ono što je pozitivno u sektoru osiguranja u poslednjih godinu dana je sledeće:

- Porast ukupne premije osiguranja;
- Povećanje broja zaposlenih u osiguranju;
- Poboljšanje strukture premije u korist životnog osiguranja;
- Porast tehničkih rezervi;
- Poboljšanje kvaliteta prodajne mreže.

Može se zaključiti da je tržište osiguranja u Srbiji u razvoju i da ima ogromne potencijalne mogućnosti, pre svega za razvoj životnog osiguranja. Dalje reforme sektora osiguranja u Srbiji treba da omoguće stvaranje finansijski pouzdanog i stabilnog tržišta osiguranja, na kojem će interesi osiguranika i korisnika osiguranja biti zaštićeni, a kvalitet u obavljanju delatnosti osiguranja podignut na viši nivo i usklađen sa standardima Evropske unije. Posebno treba obratiti pažnju na pojedine delove Zakona o osiguranju, koji ograničavaju investicionu aktivnost osiguravajućih kompanija.

LITERATURA

1. Arena Marco, (2008), Does insurance makret activity promote economic growth?, *Journal of Risk and Insurance* Vol. 75, No. 4.
2. Balaban M., Tržište osiguranja u Republici Srbiji, *Makroekonomske analize i prognoze (MAP)*, 1-2/2014, Institut ekonomskih nauka, Beograd, februar 2014.

3. Bank for International Settlements (BIS), Institutional Investors, global savings and asset allocation (2007)., CGFS Papers, No. 27, February
4. Business Insurance Monitor, Serbia Insurance Report (2010), Including 5-year industry forecast to 2014, 2009, www.businessmonitor.com,
5. CEA , Annual Report 2008-2009, Brussel 2009, www.cea.eu,
6. CEA , Annual Report 2009-2010, Brussel 2010, www.cea.eu,
7. CEA , European Insurance-Key Facts, Brussels, 2009, www.cea.eu,
8. Narodna banka Srbije, Izveštaj o finansijskom sistemu za 2013. godinu, 2014, www.nbs.rs
9. <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/european-insurance-in-figures-2.pdf>

SUMMARY

IMPACT OF INSURANCE COMPANIES IN THE STABILITY OF THE FINANCIAL SECTOR IN SERBIA

The insurance market in Serbia, despite the negative impact of the global economic crisis recorded slower growth and a slight improvement in the structure of insurance premiums in favor of life insurance. Premiums per capita (density) and the share of total earned premiums in gross domestic product (penetration) from year to year, gradually increasing. There is a lot of room for growth in the insurance market in Serbia, the fact is that the insurance companies less work to promote their activities than banks, and that is on them and on their competitive struggle to branch out to the market in Serbia. The economic crisis has slowed the development of the insurance market, but there is room for development, for example, in 2013, in Slovenia insurance premiums reached two billion, billion in Croatia, and Serbia only half a billion. But certainly need the support of the state in terms of amendments to the Insurance Act, as well as the introduction of tax relief for all insurance companies that want to invest in the economy. On the other hand, the insurance company should work on education and raising awareness about insurance, but also by creating products that are eligible for the existing standard of living in Serbia.

Key words: insurance, premium, financial sector, life standard